

Łotwa: Partia „rosyjska” i centroprawica prowadzą w sondażach przed wyborami do parlamentu

Paweł Siarkiewicz

Na kilka dni przed zaplanowanymi na 2 października wyborami parlamentarnymi na Łotwie pierwsze miejsce w sondażach z niewielką przewagą nad rządzącą centroprawicą zajmuje popierany przez ludność rosyjskojęzyczną Centrum Zgody. Większość partii, na które głosują rdzenni Łotysze, nie wyklucza możliwości utworzenia po wyborach koalicji z tym ugrupowaniem. Byłoby to wydarzenie bezprecedensowe, ponieważ od momentu odzyskania przez Łotwę niepodległości partii „rosyjskie” nie były dopuszczane do rządzenia krajem.

Szanse na zwycięstwo w wyborach i ponowne utworzenie rządu ma również centroprawicowa Jedność – ugrupowanie obecnego premiera Valdisa Dombrovskisa. Niezbędnym elementem przy formowaniu przyszłego rządu prawdopodobnie pozostaną partie reprezentujące interesy łotewskich oligarchów, które w ostatnich latach miały największy wpływ na rządzenie krajem.

Centrum Zgody: Łotewscy Rosjanie wychodzą z politycznej izolacji

Centrum Zgody jest partią zdominowaną przez Rosjan. Cieszy się ona poparciem mniejszości rosyjskojęzycznej – osób narodowości przede wszystkim rosyjskiej, ale również białoruskiej, ukraińskiej i polskiej, które w sumie stanowią ok. 35% mieszkańców Łotwy (ok. 40% z nich nie ma jednak obywatelstwa łotewskiego i nie może brać udziału w wyborach). Centrum Zgody udało się w ostatnich latach przejąć większość rosyjskojęzycznego elektoratu na Łotwie dzięki dynamicznemu liderowi i silnemu wsparciu rosyjskojęzycznych mediów łotewskich. Partia kierowana przez pierwszego w historii niepodległej Łotwy rosyjskiego mera Rygi Nilsa Usakovsa stara się prezentować jako ugrupowanie lewicowe, reprezentujące interesy wszystkich mieszkańców kraju, niezależnie od przynależności etnicznej. Centrum Zgody zrezygnowało z części wcześniejszych postulatów, które były kontrowersyjne dla rdzennych Łotyszy, m.in. ustanowienia języka rosyjskiego drugim językiem urzędowym na Łotwie. Dzięki zmianie retoryki większość partii łotewskich z wyjątkiem nacjonalistów i części prawicy nie wyklucza już możliwości wspólnego rządzenia z Rosjanami. Ewolucja Centrum Zgody jest wyrazem pragmatycznej polityki, której głównym celem jest uczestniczenie w sprawowaniu rządów. Nie bez znaczenia jest też fakt, że zmiana wizerunku partii „rosyjskiej” na Łotwie nastąpiła równolegle ze zmianą polityki Moskwy wobec Rygi, która w ostatnim czasie stała się mniej konfrontacyjna, a bardziej nastawiona na współpracę. Część środowisk reprezentujących interesy mniejszości rosyjskiej na Łotwie krytykuje partię Usakovsa za rezygnację z obrony praw Rosjan, ale ich przedstawiciele – ugrupowanie Tatiany Ždanok „Związek na rzecz Praw Człowieka w

Zjednoczonej Łotwie” – według sondaży nie przekraczają 5-procentowego progu wyborczego i po raz pierwszy mogą nie dostać się do Sejmu.

Oligarchowie częściowo tracą wpływy, ale pozostają w grze

W ostatniej dekadzie łotewska polityka została zdominowana przez ugrupowania finansowane przez łotewskich oligarchów. Pomimo powszechnego przekonania, że służą one przede wszystkim interesom stojących za nimi układów biznesowych, cieszyły się one poparciem znacznej części elektoratu, ceniącego je za pragmatyzm i skuteczność działania. Partie oligarchów nieprzerwanie wchodziły w skład kolejnych łotewskich rządów, a wyraźny spadek ich popularności nastąpił dopiero w wyniku kryzysu gospodarczego, w jakim przed dwoma laty znalazła się Łotwa. Słabsze niż poprzednio wyniki tych ugrupowań w ubiegłorocznych wyborach do samorządów i Parlamentu Europejskiego, a także rezultaty badań opinii publicznej wykazujące dalszy spadek ich notowań stanowiły ostrzeżenie dla oligarchów, że wspierane przez nich partie mogą nie dostać się do Sejmu. W maju br. dwie z nich, kierowane przez dwukrotnego premiera Andrisa Skelego i obecnego wicemera Rygi Ainarsa Slesersa postanowiły połączyć siły i utworzyć nową partię: O Lepszą Łotwę. Dzięki zabiegom marketingowym, dużym środkom przeznaczonym na kampanię i wsparciu sprzyjających mediów nowe ugrupowanie powinno przekroczyć próg wyborczy i zapewnić oligarchom reprezentację w Sejmie. Szanse na dobry rezultat w zbliżających się wyborach ma także trzeci obecnie w sondażach Związek Zielonych i Chłopów. Ugrupowanie to reprezentuje interesy rządzącego od ponad 20 lat w Windawie Aigarsa Lembergsa. Dzięki sprawnym rządóm w regionie i pomimo ciężących na nim zarzutów korupcyjnych, tradycyjnie może on liczyć na duże poparcie dla swojej partii w centralnej i zachodniej Łotwie.

Centroprawica liczy na zwycięstwo

Obok Centrum Zgody najpoważniejszym kandydatem do zwycięstwa w wyborach jest centroprawicowa Jedność – największa partia obecnej koalicji rządzącej. Ugrupowanie to pozycjonuje się jako alternatywa dla rządów oligarchów i jedyna siła mogąca pokonać przewodzących w sondażach Rosjan. Ewentualny sukces wyborczy tego ugrupowania oznaczałby, że jeden z jego liderów i obecny premier Valdis Dombrovskis ponownie otrzyma szansę powołania gabinetu. Dla uzyskania większości parlamentarnej Jedność będzie musiała jednak pozyskać wsparcie albo jednej z partii oligarchów (obecnie współrządzi z ugrupowaniem Lembergsa), albo Centrum Zgody.

Aneks

Poparcie dla partii politycznych w tygodniu poprzedzającym wybory (wg Latvijas Fakti)

Partia	Charakterystyka
Centrum Zgody (Saskanas Centrs)	dominującą pozycję w partii mają Rosjanie, jej liderem jest obecny mer Rygi Nils Usakovs, przedstawia się jako partia lewicowa, głosi populistyczne hasła obrony najbiedniejszych, elektorat: ludność rosyjskojęzyczna
Jedność (Vienotība)	powstały przed wyborami sojusz trzech ugrupowań centroprawicowych, które stanowią podstawę obecnego rządu Valdisa Dombrovskisa, przedstawiają się jako alternatywa dla rządów oligarchów i Związku Zgody, elektorat: rdzenni Łotysze
Związek Zielonych i Chłopów (Zaļo un Zemnieku Savienība)	partia reprezentująca interesy mera Windawy Aigarsa Lembergsa, elektorat: rdzenni Łotysze
O Lepszą Łotwę (Par Labu Latvijai)	powstały przed wyborami sojusz „oligarchów”, tworzą go dwie partie, których liderami są: były premier Andris Skele i obecny wicemer Rygi Ainars Slesers, elektorat: rdzenni Łotysze i ludność rosyjskojęzyczna
Wszystko dla Łotwy i Ojczyzna i Wolność (Visu Latvijai – TB/LNNK)	sojusz dwóch ugrupowań: Wszystko dla Łotwy – nacjonaliści posiadający wpływy wśród części łotewskiej młodzieży, organizują m.in. marsze upamiętniające łotewskie Legiony Waffen SS; Ojczyzna i Wolność – parlamentarna prawica, nie dopuszcza możliwości współrządzenia ze Związkiem Zgody, elektorat: rdzenni Łotysze
Związek na rzecz Praw Człowieka w Zjednoczonej Łotwie (PCTVL)	partia broniąca praw mniejszości rosyjskiej na Łotwie, ze względu na radykalne poglądy izolowana na scenie politycznej, elektorat: ludność rosyjskojęzyczna

30% wyborców nie zdecydowało jeszcze, na którą partię będzie głosować lub deklaruje, że nie weźmie udziału w wyborach.